

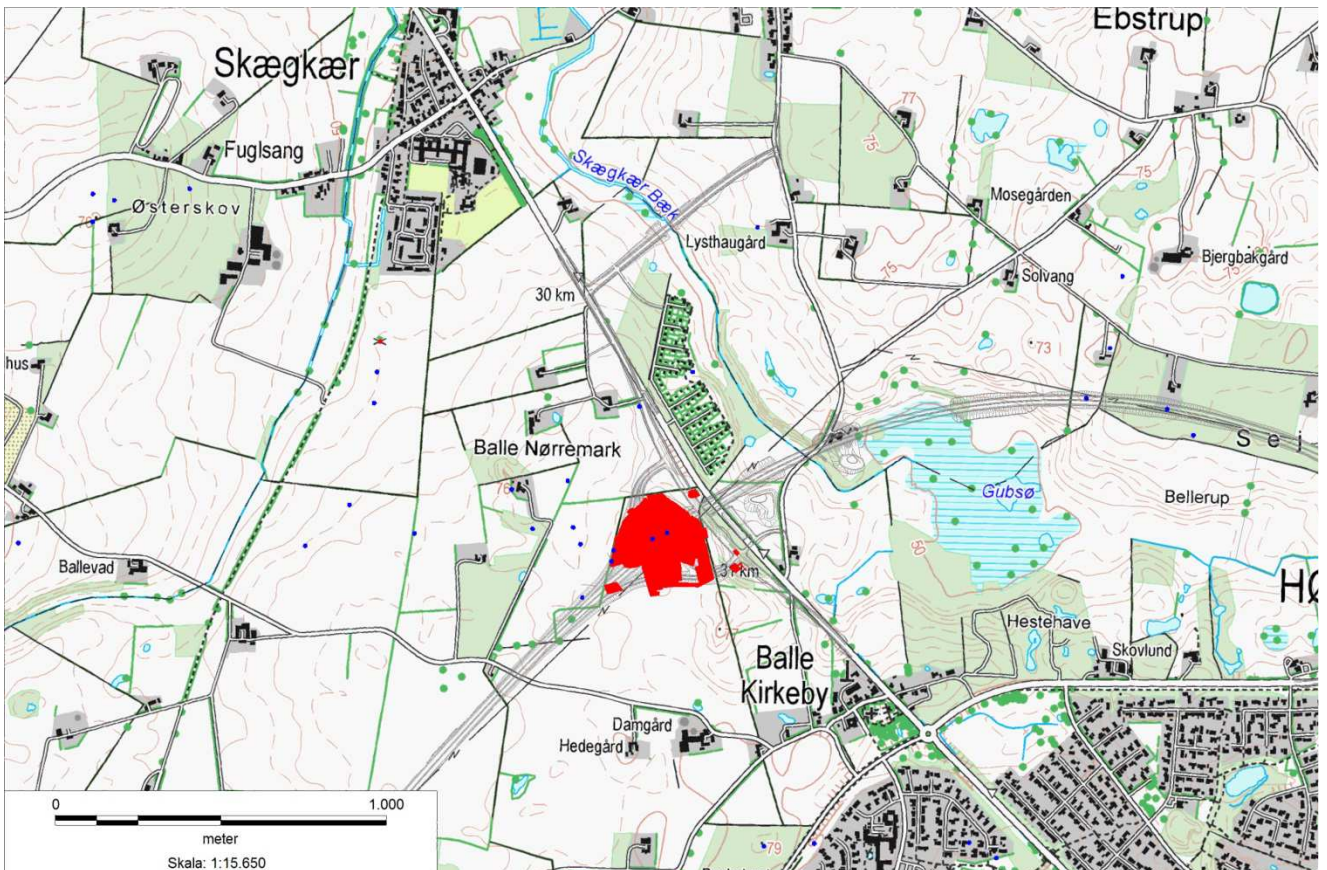

Kulturhistorisk rapport for udgravning på Balle Nørremark.

Journalnummer: SIM 33/2010
Sted: Balle Nørremark I
SB Stednummer: 130301-161

Matr. nr.: 11i
Ejerlav: Balle By, Balle
Sogn: Balle
Herred: Hids
Gl. Amt: Viborg

KUAS j.nr.: 2012-7.24.02/SIM-0008

*På ovenstående kort er udgravningen fremhævet med rødt (baggrundskort: KMS' 4cm kort).
Motorvejen er indlagt som lys grå skygge (Copyright Vejdirektoratet)*

Resume: Balle Nørremark er en unik plads, idét vi her har udgravet mange huse og har et stort fundmateriale fra en periode der ikke tidligere er specielt velbelyst i museets ansvarsområde. På lokaliteten er der fundet huse daterende fra sen bondestenalder og hele veje igennem bronzealderen.

Arealerne indenfor den seneste plangrænse fra august 2012, er hermed færdigundersøgt og bygherre kan derfor foretage de til anlægsarbejdet nødvendige jordarbejder indenfor denne grænse.

Kaj F. Rasmussen.

Kaj F. Rasmussen

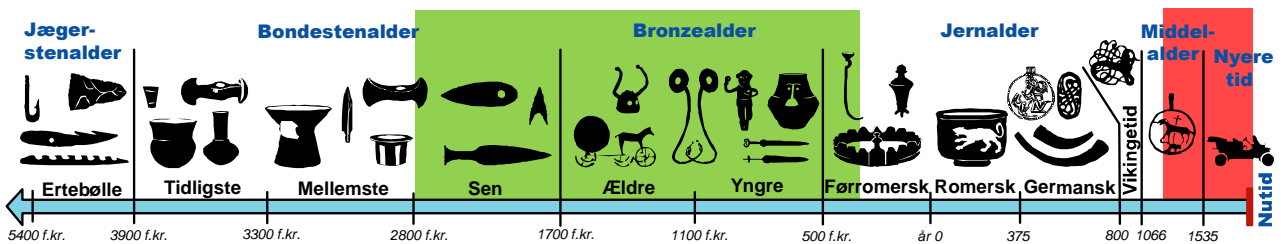
Indholdsfortegnelse

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	11
Fortidsmindelandskabet.....	11
Udgravningsdata.....	12
Metode	13
Fremtidigt arbejde.....	14

Arbejde i rugmarken, hvor Kurt vel at mærke ikke sidder på knæ...

Tidslinje med de identificerede perioder. Grøn baggrund angiver de formodede dateringer af huse og fund på Balle Nørremark, medens Rød baggrund angiver de sene brønde og hegn.

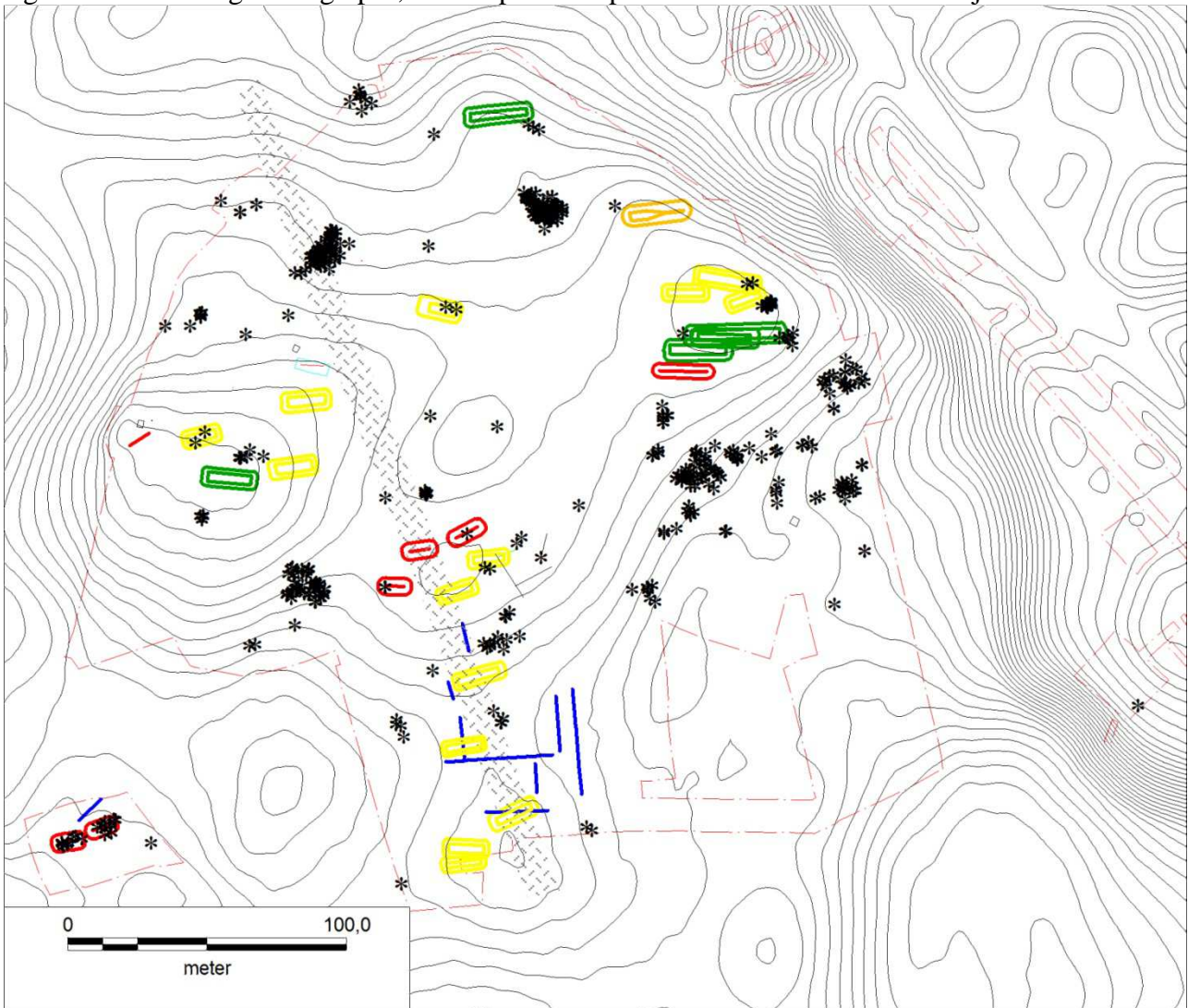
Indledning

Sagen er opstået i forbindelse med Anlægsarbejdet forud for motorvejsbyggeri på delstrækningen Funder-Hårup, som er forundersøgt under museumsagsnummer SIM 41/2009. Efter forundersøgelsen blev det nu endeligt undersøgte areal udpeget til nærmere undersøgelse.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet; Thomas Helsteds Vej 11, 8660 Skanderborg Att. Kenneth Holme Poulsen. Al korrespondance med bygherre er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum og Kenneth Holme Poulsen.

Undersøgelsens resultater

Ret tidligt i udgravningsforløbet afdækkedes 6 huse op fra yngre bronzealder og 6 fra ældre bronzealder. Desværre var anlægsintensiteten på de senere undersøgte flader ikke nær så høj og anlæggene heller ikke helt så velbevaret som her. Denne skævvridning skyldes primært, at de første felter er åbnet over det mest fremtrædende bakkeplateau, hvor der allerede i prøvegravningen viste sig at være ret mange anlægsspor, som vi på det tidspunkt formodte stammede fra jernalder.

De identificerede strukturer på SIM 33/2010. Rød= yngre stenalder, Grøn= ældre bronzealder og gul= yngre bronzealder. Blå streg= hegnene fra nyere tid. Den gennemsigtige skravering uden kant der går ned over feltet er en sløjfet markvej. Alle indmålte fund er repræsenterede ved sorte stjerner.

Registreringsarbejde (Lise Hjorth Rishede)

Samlet er der lokaliseret 26 husstrukturer fra perioden sen bondestenalder til sen bronzealder, svarende til en periode som starter omkring 2800 f. Kr. og slutter omkring 500 f. Kr. Uden at der dog behøver være tale om en ubrudt beboelse i området. Dertil hører diverse udsmidslag i de mange vandhuller på marken, og en del lertagningsgruber. Der er samlet registreret 210 gruber i arealet, og deraf er de 79 identificerede som kogestensgruber. Disse formodes kun at udgøre en mindre del af det samlede antal oprindelige kogegruber, hvoraf en del sikkert har været anlagt i hvad der i dag er pløjelag.

Selv om husene i det følgende vil blive gennemgået periodeopdelt, er den valgte opdeling primært baseret på eksisterende viden om husudviklingen i perioden, og er derfor i bedste fald et velkvalificeret gæt. Opdelingen kan dog blive revideret til den endelige rapport, dersom de dateringer der tænkes foretaget angiver en anderledes fordeling på perioderne.

Fortidsmindernes tilstand og landskabsmæssige placering

De fleste steder fremstår anlægssporene ret nedslidte af dyrkning, hvilket er en lille overraskelse i forhold til forundersøgelsen. Det gælder især for de yngste huse fra yngre bronzealder (se kortet på forrige side), hvilket til dels skyldes deres placering nær bakketoppene. På bakkernes sider er der flere steder iagttaget tykke kulturlag, som vi ofte er glade for at se, men de er sådan set bare symptom på nedslidningen af bakketoppene, hvor man, i hvert fald for Balle Nørremark I's vedkommende også har valgt at placere husene i yngre bronzealder. Da man i den periode heller ikke graver stolperne specielt dybt, er det klart at der kan være forsvundet en del spor med tiden.

Husene fra ældre bronzealder og fra stenalderen er oftere anlagt lidt ned af siden af de plateauer der ses i dag, og det er sandsynligvis et bevidst valg, som meget vel kan skyldes et forsøg på styre periodevist tilstrømmende overfladevand, samtidigt med at undgå vinden på de højeste steder i landskabet. Ser man på husene fra yngre bronzealder, er det tydeligt, at de ligger i et nord til syd gående bånd, muligvis er dette tegn på at man på dette tidspunkt har etableret en vej der går denne vej igennem området. Det er da også netop her at der tidligere har ligget en markvej. Placeringen på dette sted er slet ikke så tosset, da der er tale om den linjeføring over bakken, der indeholder færrest store stigninger.

Vådområderne, inde imellem de steder der er lokaliseret bebyggelse, indeholdt en del fundmateriale i de dybereliggende lag, hvoraf det meste kan henregnes til bronzealderen, og det er stedvist åbenlyst at der bevidst er deponeret affald i disse landskabshuller (A793 og A613). Derimod findes i andre vådområder ret få og meget fragmenterede fund, som sandsynligvis er tilkommet sekundært. Et sådant sted er A249, hvor der under de dybe fundfattige lag er lokaliseret tre brøndnedgravninger, hvori der fandtes bronzealderkeramik. Det ser således ud til at man bevidst har valgt at udpege et vandhul som vandforsyningsområde, medens andre har været rene deponier.

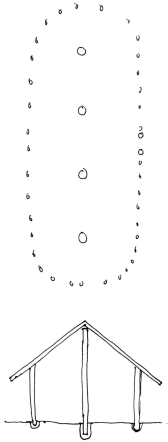
Ud over huse og gruber der sydøst i undersøgelsesområdet lokaliseret en serie dybe brønde med en formodet ret kort brugstid (A1359, A1374 og A1351). De fremstod i fladen som cirkulære områder af nedsunken kulturjord, som dækkede over omrodet råjord. Dateringen er svær, da der ikke er fund i brøndene. De kan heller ikke knyttes til huse eller andre anlæg fra bondestenalderen eller

bronzealderen, men imod vest er der registreret en serie led eller porte, som synes primært at være orienterede i indbyrdes rette vinkler, og for enkelte stolpepars vedkommende i forlængelse af hinanden. Det formodes at disse anlæg stammer fra hvad vi kalder ”nyere tid”, men som strækker sig fra en periode fra i dag og ned til omkring 1600 tallet, og repræsenterer et kortvarigt kvægbrug på stedet med flere folde, og tilknyttede kortvarigt anvendte brønde.

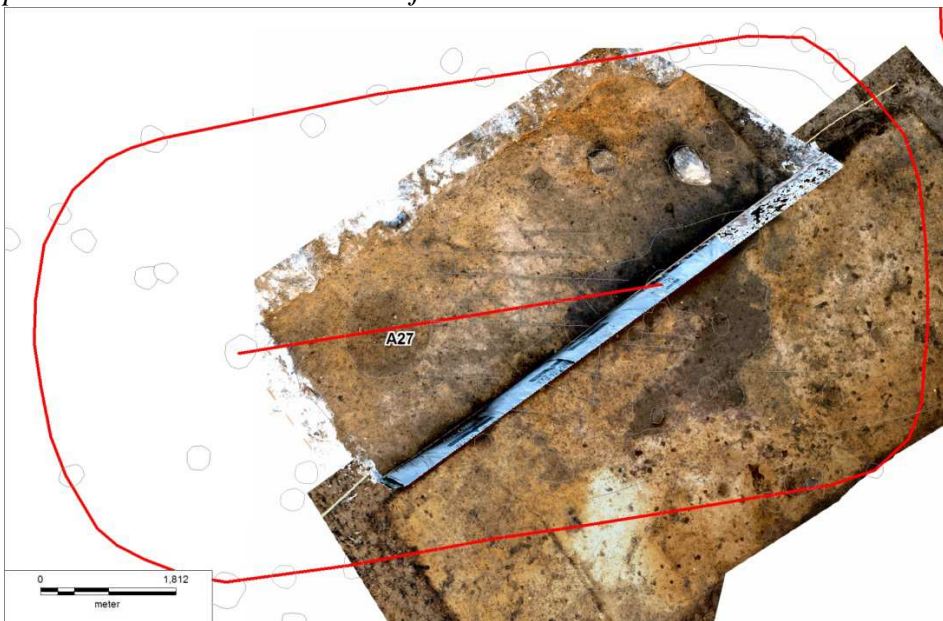
Husene fra Yngre stenalder

I denne periode forekommer kun huse med midtsulekonstruktion. Det vil sige huse med én række tagbærende stolper midt i en linje gennem husets længdeakse. Disse går direkte til tagrygningen, som via taget er forbundet til væggene. Væggene består oftest af en relativt tæt række af nedgravede vægstolper, imellem hvilke man må forestille sig indflettede grene. Det hele er så lerklinet.

Et fælles signalement af husene fra perioden på Balle Nørremark, er at de er omkring 12 meter lange og omkring 5-6 meter brede med tre til fire tagbærende stolper i den tagbærende række. Det giver 55-67 kvadratmeter beboelsesareal.

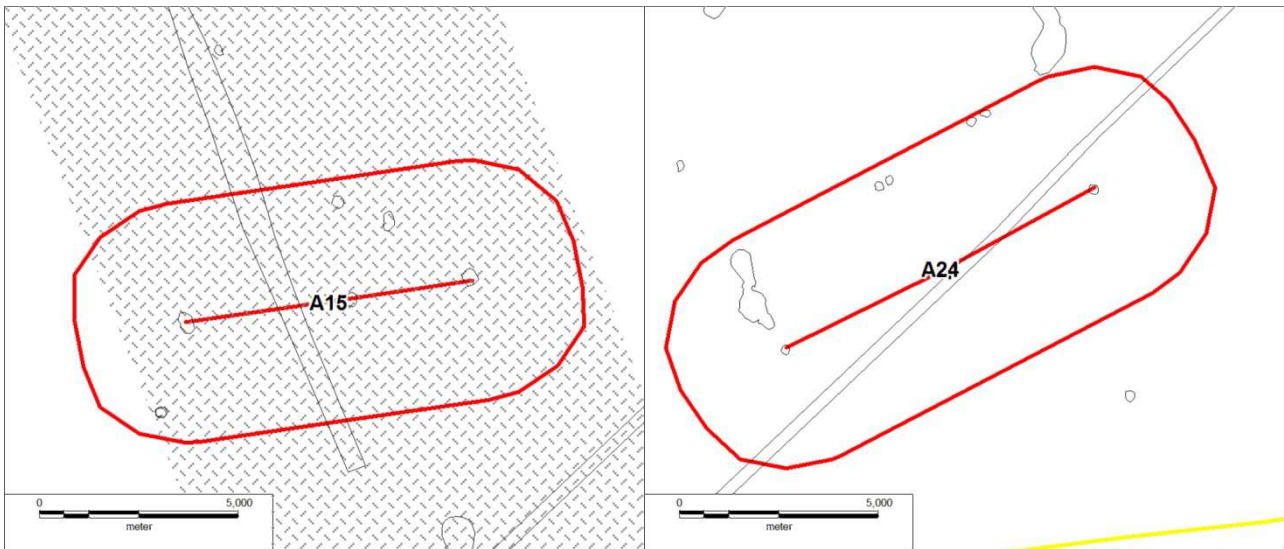
Det fine hus A27 med lyserøde ardspor og et fint ildsted, samt A14 med det neolitiske lerkar der på planen er markeret med sorte stjerner.

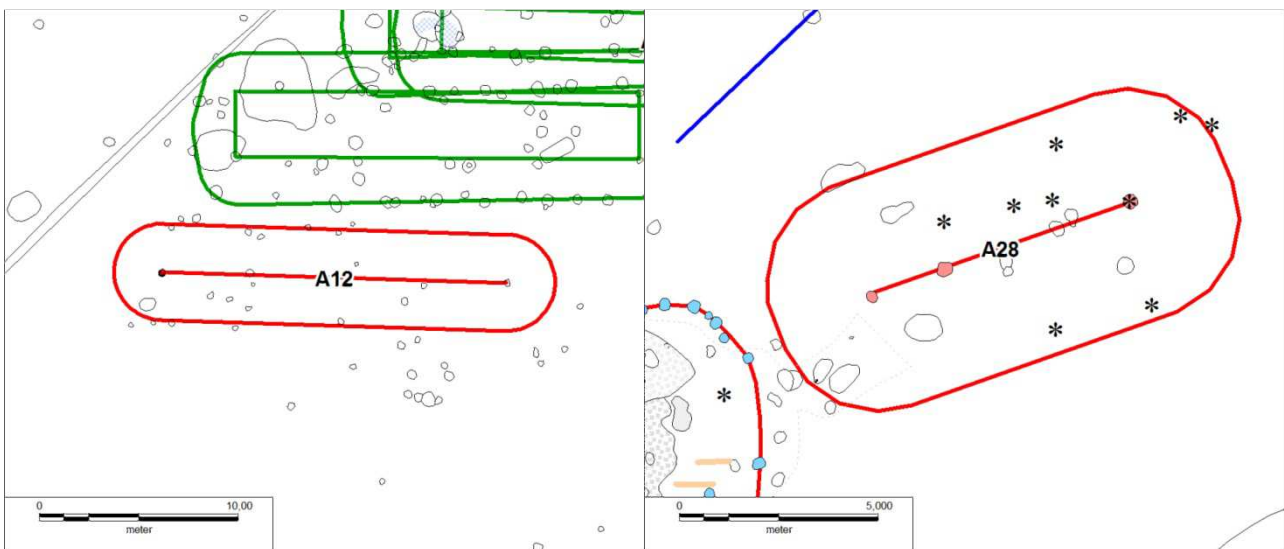
Lodfoto af hus A27, hvor det iagttagne er ridset svagt ind.

Kun to af de huse, der tolket, som hørende til stenalderen kan inden de naturvidenskabelige dateringer med sikkerhed dateres til perioden. Det ene er A27, der havde et forsænket gulvlag som indeholdt fundmateriale passende ind i den sene bondestenalder. Under gulvet kunne vi desuden iagttage ardsponsor fra den sidste dyrkning på stedet. Fra det andet sikre hus A14 havde vi allerede i afgravningen keramikskår fra et lerkar der var hensat i det vestligste stolpehul i den tagbærende række, som blot var tre stolper lang. Langs et tænkt vægforløb synes vi at kunne se en svag væggrøft, men denne viste sig ved undersøgelsen mest sandsynligt at hidrøre fra dyreaktivitet.

Når vi ikke er sikre på dateringen af de øvrige tre huse, skyldes det at de enten primært består af enkelte tagbærende stolper (3-4 stykker) fra midtsulen. Det ene af de usikre neolitiske huse A15 ligger ret tæt på A14. Afstanden imellem stolperne minder voldsomt om A14, hvor der i vestenden er en længere afstand fra den midterste stolpe til den vestlige stolpe, end det er tilfældet imod øst. Selv om huset kun består af tre gode stolper, uden fund og vægkonstruktion, synes det på basis af lighederne med A14 ret sandsynligt, at der her er tale om endnu et neolitisk hus.

Husene A15 og A24, som har en del træk tilfælles med det sikre hus A14, hvor den midterste stolpe i alle tre tilfælde er forskudt imod østenden.

Hus A12, som meget vel kan bestå af to dårligt bevarede separate huse, og Hus A28, der ud fra de under afgravningen indmålte fund, sandsynligvis er endnu er hus med gulvlag.

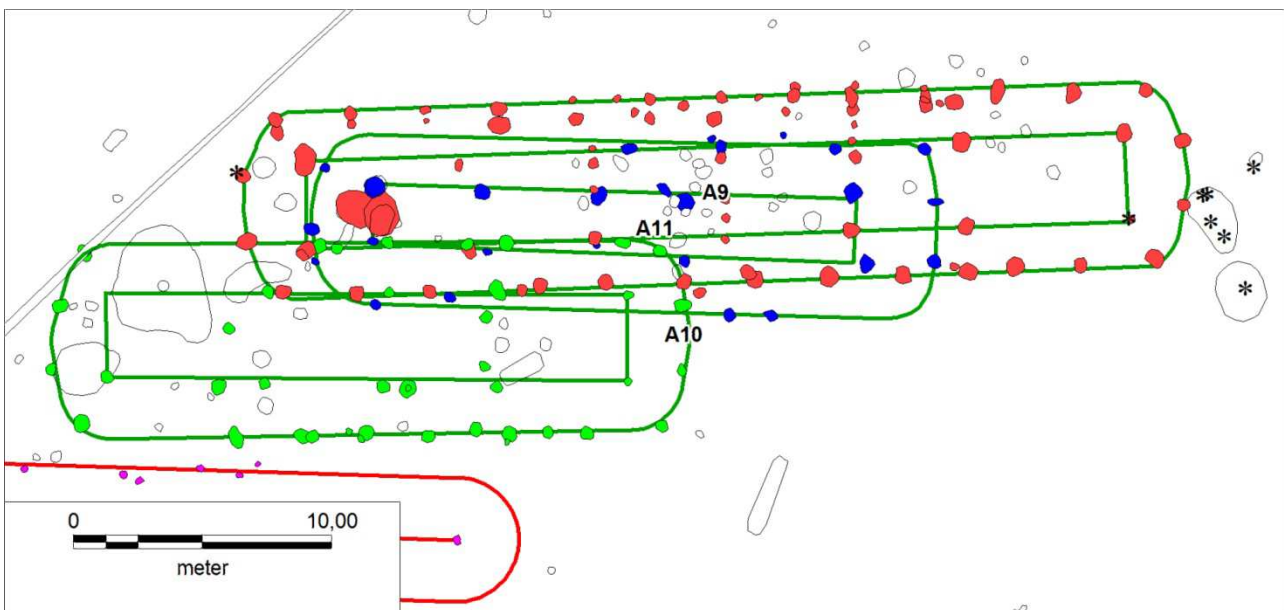
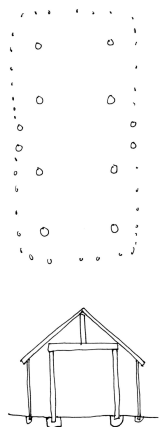
Øst for A15 ligger endnu en trestolpers række, A24, hvor der fra det midterste stammer et enkelt skår, som dog er svært at datere. Konstruktionsmæssigt er denne række lidt længere end de andre to, men har den samme tendens til at der er kortere afstand mellem de tagbærende i øst end i vest. Huset er dog, fordi det lå uheldigt i forhold til vores feltgrænser i undersøgelsen, ikke set i sin helhed, og det kræver derfor et nærstudie af snittegninger og keramik for at afgøre om der rent faktisk ER tale om endnu et stenalderhus.

Det næstsidste mulige stenalderhus A12, ligger næsten parallelt med de fineste ældre bronzealderhuse. Konstruktionen er på planerne ret speciel, idét huset er over dobbelt så langt som de øvrige stenalderhuse. Det kan dog skyldes bevaringsforholdene, således at der reelt kan ligge to separate huse tilfældigt i samme linje. Under udgravningen var der også en tanke om, at der kunne være tale om en tidlig overgangsversion mellem den sene bondestenalders toskibede midtsulehuse, og de senere treskibede huse i ældre bronzealder. Her må der dog en datering til som afklaring!

Det sidste stenalderhus A28 ligger lige ved siden af huset med forsænket gulv. Det består af tre til fire tagbærende stolper, hvor der i den østligste stolpe er fundet et enkelt afslag. Der er heller ikke her spor efter vægkonstruktion, men til gengæld tegner der sig et interessant billede når man ser på de indmålte fund, flintafslag, en æg fra en flintøkse og lidt stenalderkeramik, fra et diffust kulturlag som vi gravede væk medens vi tog jord af. Her er temmelig mange af fundene at finde indenfor en afstand af 3 meter fra den tagbærende række stolper, hvilket leder tanken hen på at der også her kan have været rester af et let forsænket gulvlag, svarende helt til A27, som vi dog i dette tilfælde ikke har kunnet afgrænse.

Husene fra Ældre bronzealder

I denne periode begynder man at udnytte landskabet mere intensivt, samtidigt med at et udvidet dyrehold resulterer i at størrelsen på husene øges markant. Desuden går man relativt hurtigt over til at bygge treskibede huse, i stedet. Fordi man i perioden fælder en del skov i forbindelse med anlæggelse af nye marker, har man masser af tømmer, og husenes vægge er derfor ret massivt konstruerede med vandrette planker imellem lodretstående rafter. Dette er også kendt som bulkonstruktion, som anvendes igen i middelalderen.

De første huse der dukkede først op i rugmarken, hvor dateringen var sat til førromersk, eller romersk jernalder, baseret på resultaterne af prøvegravningen. De viste sig dog at stamme fra ældre bronzealder.

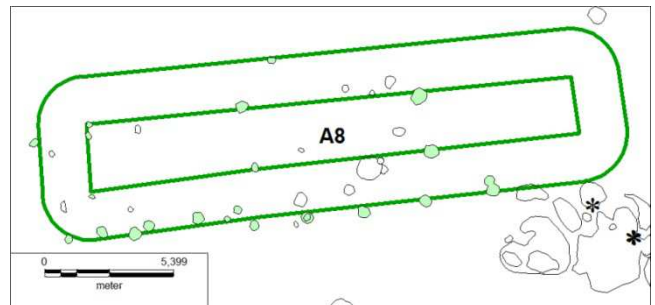
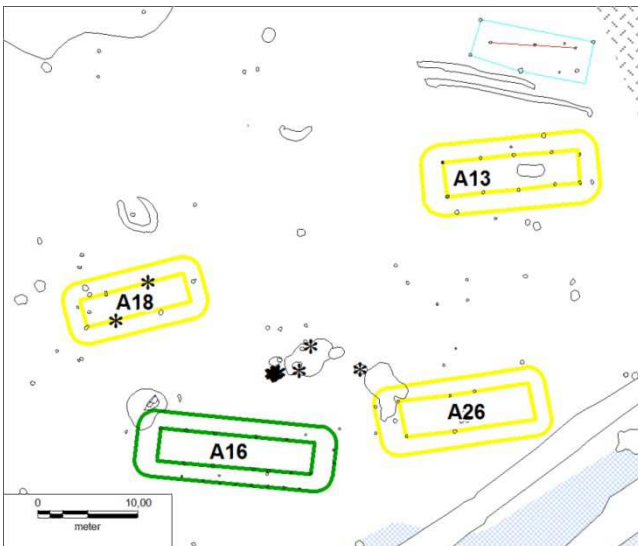
På Balle Nørremark har vi ved gravningens afslutning udpeget 5 huse fra ældre bronzealder. Dertil kommer 2 mulige overgangstyper.

Husene varierer en smule i størrelse, men også i bevaringsgrad. Hus A16 havde vi rent faktisk identificeret som tilhørende yngre bronzealder, indtil vi pludselig fik øje på en bevaret sektion af vægstolperne, med den for bulkonstruktion typiske jævne indbyrdes afstand. Det er derfor ikke umuligt at der blandt de huse vi henregner til yngre bronzealder, blot er tale om rigtig dårligt bevarede huse fra ældre bronzealder.

Hus A9 set fra højspændingsmasten på bakken.

Husene fra ældre bronzealder på Balle Nørremark varierer en del, med forbehold for den svingende bevaringsstand, mellem 20 og 36,5 meter i længden. De fleste af de velbevarede huse er dog omkring 25 meter lange.

Husene A8 med overraskende smal afstand mellem de tagbærende rækker for et ældre bronzealderhus, og A16, som havde enormt udvaskede vægstolper

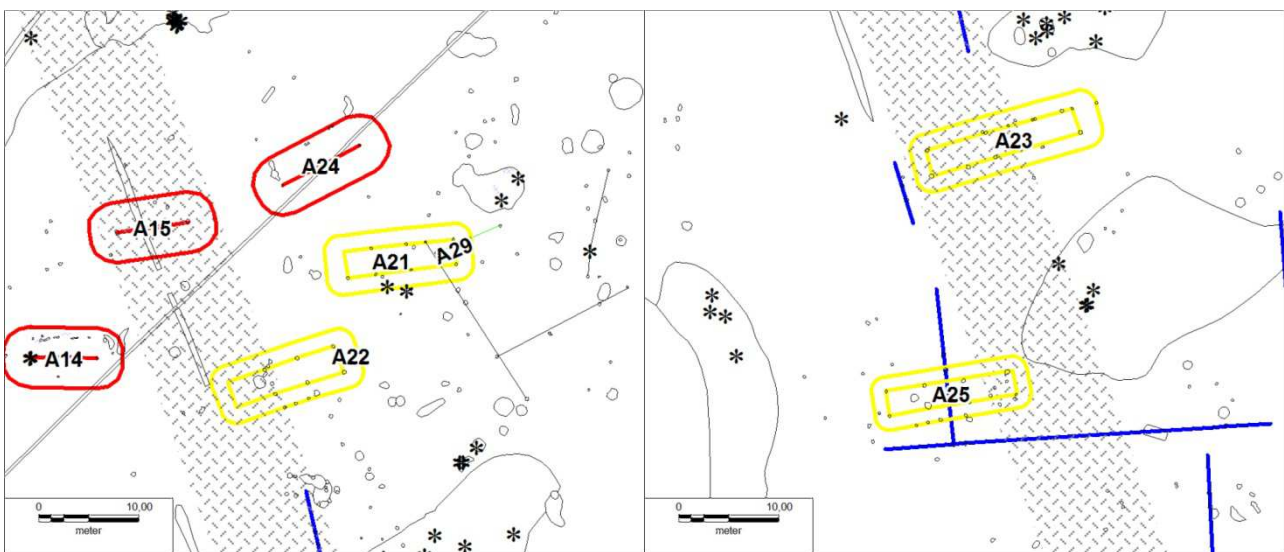
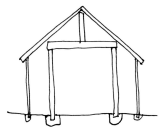
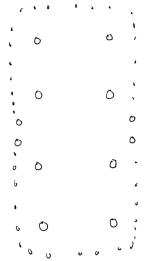
Bredden varierer ligeledes en smule, fra omkring 6,5 meter til 7,3 meter. Arealmæssigt ender vi hermed med variationen fra 126 (hus A16) kvadratmeter til omkring 260 kvadratmeter (hus A9), hvor de mest ens huse ligger på omkring 160 kvadratmeter (husene A10, A11 og A8), hvilket lyder pænt, men man skal lige huske på at østenden går fra til stald, således at størrelsen af beboelsesdelen er nærmere stenalderens, hvilket kan tages som et tegn på at husholdets størrelse ikke ændres meget, kun livsgrundlag og teknologi.

Oven i disse huse kommer to mulige overgangsformer fra den sene stenalderes toskibede huse, hhv. A12 og A3. Førstnævnte er allerede beskrevet under stenalderens bebyggelse, og vi kommer som der skrevet ikke nærmere en sikker bestemmelse før der foreligger en kulstof 14 datering. A3 virker meget interessant, da den dels er anlagt som stenalderens huse, lidt nede ad bakkensiden, og da der desuden kan være tale om en såkaldt hybridform. Sådanne huse findes enkelte steder i landet, og de er typisk treskibede i vest, ligesom bronzealderens huse, medens de i øst er toskibede. Det ser rent faktisk ud til at være tilfældet her, men da østenden ligger på et sted hvor bakken begynder at blive stejl, er bevaringsforholdene ikke så gode at vi har alle stolper i denne ende. En datering kan eventuelt afklare om det blot er et dårligt bevaret hus.

Husene fra Yngre bronzealder

I yngre bronzealder falder størrelsen af husene generelt en smule, og det er da også tilfældet for Balle Nørreremark I, hvor der forekommer intet mindre end 14 små huse fra perioden. Eller det er i hvert fald arbejdshypotesen. Der er nemlig det problem på stedet at vi har mistanke om at nedslidning af huse fra ældre bronzealder kan resultere i tiloversblevne spor der ender med at blive fejltolkede.

Reelt set kunne husene godt på grundlag af deres layout og størrelse stamme fra den tidlige jernalder, men eftersom Balle Nørreremark I ikke indeholder fundmateriale fra perioden, og der heller ikke forekommer helt nok gruber til at denne datering er holdbar, må det være dateringen til yngre bronzealder, som har rigtig mange træk tilfælles med den ældste jernalder, der er den mest korrekte.

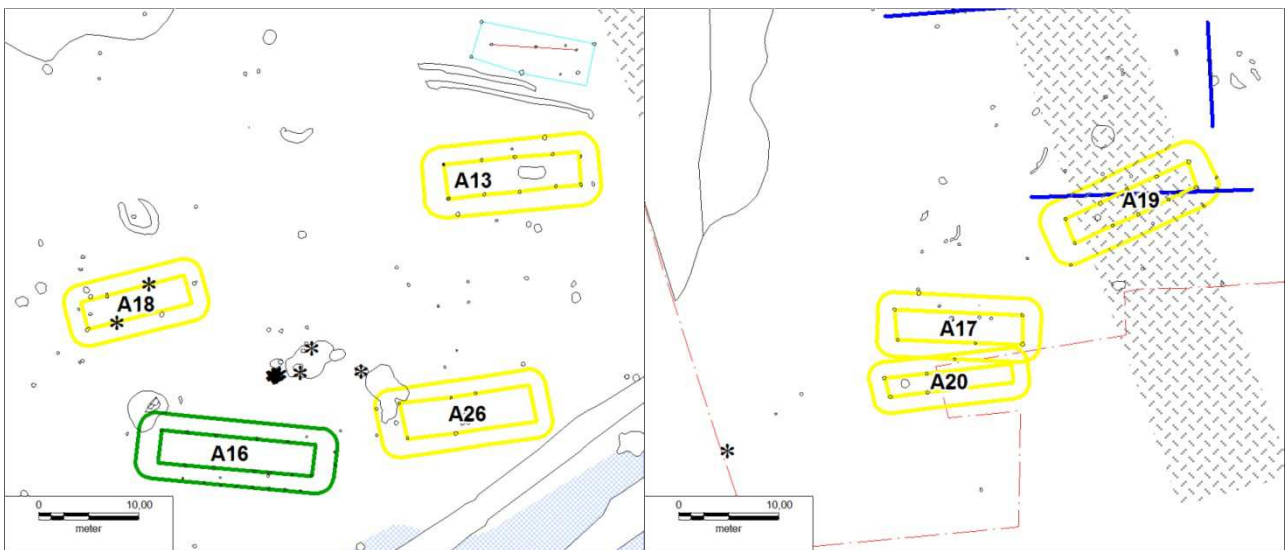

Husene fra yngre bronzealder, A21-A23 og A25. Den krydsskraverede skygge er en i dag sløjjede markvej. A21 og A22 kan være to generationer af samme gård, ligesom A23 og A25 kan være det.

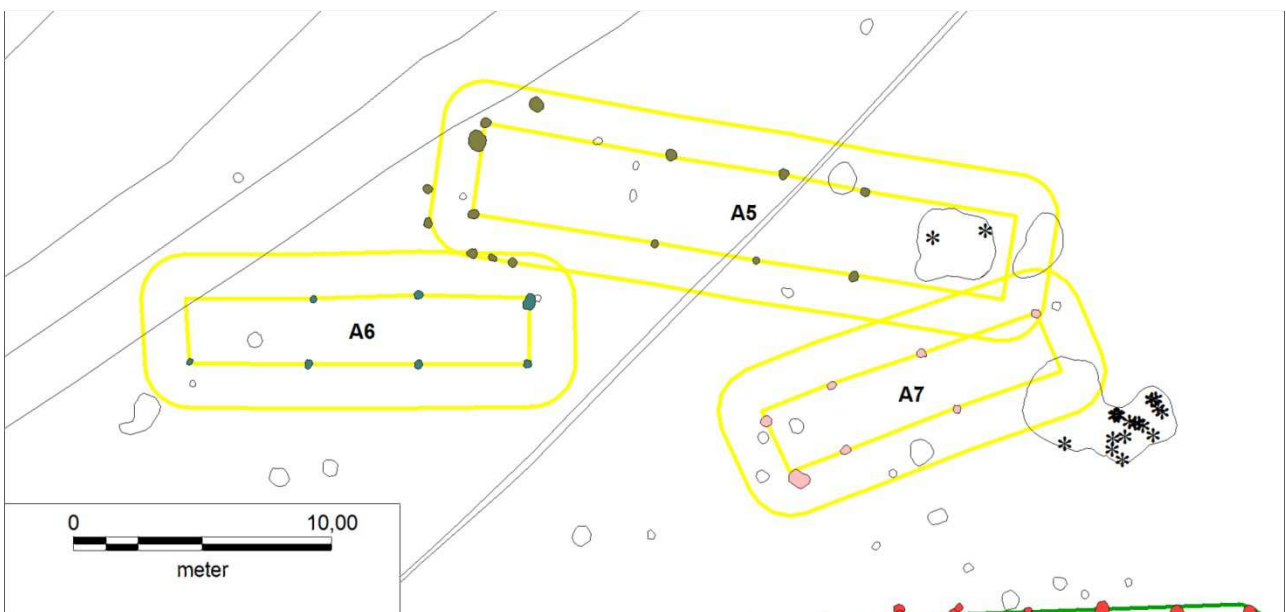
Af de 14 huse er 11 sikre, medens de sidste 3 (A4, A18 og A26) er ret nedslidte, men der er dog ikke megen tvivl om at der er huse på de steder. Det er blot form og størrelse der ikke kan udledes. Dertil kommer at hus A20 kun er delvist undersøgt, da den ligger i kanten af undersøgelsesområdet, og reelt set kun er delvist undersøgt som følge af en kommunikationsfejl, eftersom den ligger helt udenfor den ekspropriationsgrænse der hører til den seneste revision af planerne (august 2012).

Størrelsen på husene er relativt ensartet. Længden ligger således mellem 16 og 20 meter, hvor de fleste huse er omkring 16-17 meter, bredden ligger mellem 5 og 6 meter, dog med forbehold for at vi fra ret mange af husene ikke har sikre vægforløb, eller for den sags skyld indgangsstopler at støtte denne vurdering til.

I husene A22, A25, A20 og A19 er der indenfor den vestligste sektion af tagbærende stolper placeret et ildsted eller kogebrube. Det er et træk som er ret almindeligt i bronzealderen, selvom vi næsten udelukkende har kunnet se det i yngre bronzealder.

Husene A18 og A26 er de lidt usikre huse. A17, A19 og A20 er helt sikre, men A20 er kun delvist undersøgt.

A7 er nok det bedst bevarede hus, medens der ikke er nogen tvivl om A5 og A6.

Mulige kronologiske udsagn

Der er måske mulighed for at få nogle lokale kronologiske udsagn ud af lokaliteten, fordi der er så mange huse. En første visuel vurdering antyder, at længden af husene i bronzealder på Balle Nørremark I, mere har med levegrundlag end med tradition at gøre, da denne varierer meget alt efter de arkæologiske perioder. Det kunne derimod se ud til at bredden har kronologisk betydning. De ældste huse i bronzealderen på stedet ser således ud til at være de bredeste, svarende til at man har søgt at nå op på en samlet bredde på huset der i hvert fald ikke må være mindre end de senneolitiske huse, som ligger omkring 6 meter, medens man fra de brede huse i ældre bronzealder, med lidt over 7 meter, gradvist går over til smallere huse i sen bronzealder, således at man havner nede omkring 5,2 meter i sen yngre bronzealder, svarende til de førromerske huse.

Det er dog udelukkende en løs teori der kræver underbygning med dateringer, og det er derfor nødvendigt at datere så mange af husene som der er materiale til.

Topografi

Landskabet vejforløbet snor sig igennem er en nederoderet version af istidens randzone, som den fremstod for over 10.000 år siden. Mange små lavninger er fyldt op i mellemtiden, og mangt en stejl bakke er jævnet ud. Det meste af denne erosion er dog sket efter at jorden er blevet opdyrket i stor stil, og de moderne landbrugsmaskiner har bidraget med en yderligere accelereret udjævning. Det resulterer de fleste steder i et jævnt bølgende landskab, hvor interessante elementer på bakketoppene kan være helt eller delvist bortslidte, medens fundsituationerne ved lavningerne kan være særdeles heldige, fordi de ligger beskyttede af tykke muldrag. Da det meste bebyggelse har været placeret på det flade og på drænede bakketoppe, betyder det dog, at det bebyggelsesbillede der står tilbage i bedste fald er fragmenteret, i værste fald skævvredet.

På matrikel 11i i ejerlavet Balle By befinder vi os på randmoræne fra istiden, hvor udsving i det sted isfronten ender, har aflejret store bunker moræneler og lidt sand, og desuden har æltet disse fraktioner sammen i de perioder hvor isbræen har bevæget sig fremad igen. Mod nordvest har vi desuden spor efter vanderosion fra tiden, hvor vandet har drænet ned imod Gubsø i øst. Erosionen har efterladt den falske bakke i nordøsthjørnet af matrikel 11i, som lokalt går under navnet "Lorthøj". Ud over en moderne anlagt rævegrav, dukkede der absolut intet af interesse op her.

Fortidsmindelandskabet

Ved matrikel 11i, Balle By, er der et par tidligere registreringer at tage stilling til. Mest prominent er der registreret en gravhøj midt i det vestlige hegn (sb130301-30), som i 1985 angiveligt skulle være ubeskadiget og bevaret i 1,57 m's højde. Den fremstod dog ikke som synlig ved prøvegravningen, og ingen af de grøfter der nåede ind på toppen af højningen fra begge sider, viste nogen som helst tegn på at her skulle have ligget en høj, og det var heller ikke tilfældet i den efterfølgende undersøgelse. Et stykke fra det højeste sted dukkede der dog en enkelt urne op, som antyder at man i bronzealderen har anset stedet for en gravhøj.

Det er to forklaringsmuligheder til at højen mangler i dag:

- 1: Højen har aldrig været der, og er i bedste fald en naturlig morænebakke
- 2: Højen er siden 1985 helt bortslidt

I forbindelse med undersøgelsen, kunne det i øvrigt noteres, at den menneskebyggede rævegrav i højen, har forstyrret en del råjord, men dog ikke så meget at ikke skulle være mulighed for at iagttage eventuel højfyld. Det kan dog ikke udelukkes at man forud for anlæggelsen af rævegrave har valgt at udjævne en eventuel rest af højfylden, men det er rene gisninger. Hvis den oprindeligt

På sagen er der registeret knapt 1600 unikke anlægsnumre, repræsenterende stoler, gruber og vådområder. Dertil kommer de første 200 numre, som er reserverede til overordnede strukturer, såsom huse og hegn, men ikke nødvendigvis brugt. Det sidst brugte anlægsnummer er A1782.

Sagen omfatter desuden 800 fundnumre, som omfatter flint, keramik, pollenprøver og jordprøver. Der er taget 174 jordprøver og 18 pollenprøver. Fundlisten indeholder 276 flintgenstande og 305 keramikfundnumre.

Sagsansvarlig for bygherre er Kenneth Holme Poulsen. Al korrespondance med bygherre er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum og Kenneth Holme Poulsen ved Vejdirektoratet; Thomas Helstedes Vej 11, 8660 Skanderborg.

Ansvarshavende på museet er Peter Mohr Christensen, som har stået for den indledende korrespondance.

Den daglige ledelse er foretaget af Kaj Fredsgaard Rasmussen og Kurt Glintholm Overgaard, med hjælp af de menige arkæologer: Esben Klinker Hansen, Poul Mikkelsen, Malene Madsen, Anne Mette Poulsen, Lise Hjort Rishede, Christian Dedenroth Schou, Karen Boe, Kent Otte Laursen, Jette Dau Lüthje, Merete Dyrmosé og endeligt arbejdsmand Mette Bundgård.

Udgravningen på Balle Nørremark I blev påbegyndt den 11 juni 2012 med forberedelse af skurvognsby, og afsluttet i felt den 23. januar 2013. Den sidste tildækning er dog foretaget senere end dette grundet vintervejret, men er afsluttet nu.

Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, fysiske snittegninger på folie og registreringsark, samt digitale fotos.

Naturvidenskabelige rapporter og listemateriale eksporteret fra M.U.D. (Museernes Udgravnings Data), foreligger desuden i sagsmappen, og / eller i den digitale sagsmappe.

Metode

Entreprenørarbejdet er foretaget af maskinfører John Madsen ved entreprenørfirmaet Leo Rask Andersen, Sorring. Arbejdet er sket med gravemaskine, påmonteret tiltbar rabatskovl.

Overjord (dyrkningsjord) og råjord, samt overjordsblandet råjord, er holdt separat, således at de to fraktioner i store træk har kunnet genplaceres i korrekt orden, efter vi har gjort vores iagttagelser. Dette skulle sikre en optimal dyrkbarhed, når vi ser bort fra den rent strukturelle skade en 4 meter bred rende i 25-50 centimeters dybde repræsenterer, selvom vi har søgt at komprimere bedst muligt. En del af jorden er dog dækket i meget fugtige forhold og en del efter frost, således at man ikke skal forvente optimal bæreevne for jordlagene alle steder.

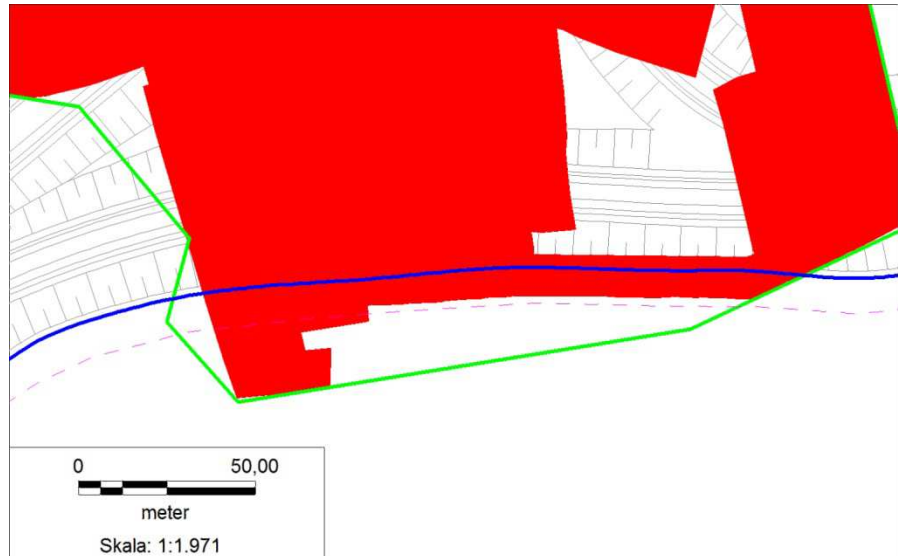
Anlægsspor og forstyrrelser er indmålt med differentiell GPS, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort.

Fremtidigt arbejde

Med indeværende rapport anses feltarbejdet indenfor de udpegede feltgrænser fra august 2012, som afsluttet, og bygherre kan nu foretage det nødvendige jordarbejde her uden indvending fra museets side.

Forbehold for fritstilling

Der skal i forbindelse med udpegning og den endelige undersøgelse påpeges at der i forundersøgelsen er arbejdet efter ét sæt tracégrænser fra 2010, medens det meste af udgravningen er foretaget i forhold til en senere arbejdsplan (dateret august 2012). På grund af denne ændring er de udpegede arealer indskrænkede en del i sydkanten. Et enkelt sted har vi dog, inden vi blev klar over den store ændring, undersøgt et areal helt ud til den oprindelige grænse.

Undersøgt areal (rødt), sammen med udpeget (grønt) og aktuel arbejdsgrænse (lilla).

Den allerede foretagne udpegning som interesseområde er derfor stadig gældende for de endnu ikke undersøgte arealer der ligger syd for den aktuelle plangrænse, og jordarbejder i disse arealer er derfor ikke tilladelige uden forudgående museal undersøgelse. På ovenstående figur af sydgrænsen af vores interesseområde, fremgår med rød udfyldt signatur det undersøgte område. Den fuldt optrukne grønne streg viser det oprindeligt udpegede areal, medens den stiplede lyserøde linje er den aktuelle grænse for arbejdsområdet